

УДК 766

**УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПРИСЛІВ'Я І ПРИКАЗКИ ЯК ТЕМА ДЛЯ
ТВОРЧОСТІ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНЕРА**

В. В. ЖИТКОВСЬКА, А. К. КАРМАЛІТА
Хмельницький національний університет

Мета дослідження: розглянути поняття українських прислів'їв та приказок, їхній вплив на соціальну самосвідомість українського народу, проаналізувати наявність чи відсутність сучасних збірок українських прислів'їв та приказок і запропонувати власне вирішення даного питання шляхом представлення шрифтової композиції для ілюстрації одного з прислів'їв.

Безцінні скарби фольклору будь-якого народу, в тому числі й українського, включають в себе прислів'я та приказки. Ці невеликі влучні вислови були сформульовані нашими предками ще в давні часи і являють собою надбання їхнього життєвого досвіду, який передавався від покоління до покоління через лаконічні, образні словесні вирази, в яких увіковічена багатовікова мудрість нашого народу. В прислів'ях та приказках часто піднімаються теми матеріального і вічного, розкриваються етичні й моральні принципи, описуються спостереження за плином життя чи явищами природи, формулюються погляди на історію й політику.

Прислів'я та приказки не позиціонують себе як правила, обов'язкові для виконання, але є немовби настановами, які схвалюють, застерігають, засуджують або повчають з огляду на багатогранний досвід старших поколінь наших співвітчизників. Загалом вони є ніби своєрідним культурним осередком, що впродовж багатьох століть слугує джерелом народної мудрості для нових поколінь українців.

Багато українських прислів'їв виражають любов до Батьківщини, готовність її захищати, осуд зрадників, стверджують необхідність дружби між народами. Ними нерідко піднімаються теми родини, праці, людського щастя тощо.

Стійкі вислови і фразеологізми виникають постійно, та випробування часом проходять лише найдоречніші, найзмістовніші й найвлучніші з них. Вони поєднують у собі глибину думки і простоту форми. Їх легко запам'ятати і просто вимовляти [1].

Завдяки своїй образності, змістовності та красі форми прислів'я і приказки завжди привертати увагу письменників. Вони дбайливо збирали їх, упорядковували і використовували в своїх творах. Що цікаво, робили це не лише прозаїки, а й поети. Наприклад відома подільська поетеса Ніна Шмурікова-Гаврилюк у своїй поемі "Езоп і Родопа" використовує просто незліченну кількість найрізноманітніших приказок. Вони роблять текст твору насиченим, довершеним, виступають в ролі художньої окраси і надають своєрідного колориту.

Прислів'я і приказки — то неосяжне джерело натхнення і мудрості для українського народу. В кожній з них стільки художньої образності, влучних

слів в місткій формі. Проте щоб проілюструвати ці вислови, щоб виразити їхню геніальність в малюнку, потрібно бути справжнім майстром дизайну.

Збірки прислів'їв та приказок українською мовою видавалися ще з 1900-х років. Існують збірки «Українські народні приказки» 1959 року, «Народ скаже — як зав'яже» 1971 року і збірка з аналогічною назвою «Народ скаже — як зав'яже» 1985 року. Ці книги містять народні прислів'я, приказки, загадки, скоромовки, що зберігають досвід багатьох поколінь українців, дають уявлення про історію, побут, мораль, соціальний устрій суспільства, духовну культуру українського народу. Такі зразки народної творчості роблять мову живою і яскравою, розвивають уяву і часто здатні підняти настрій своїм дотепним гумором [2]. Збірки вирізняються чудовим технічним оформленням, вміщують в себе велику кількість крилатих висловів, проте їм бракує якісного художнього оформлення. Більшість збірок містить прості, не завжди пов'язані з темою ілюстрації, виконані за стандартами тих часів.

На сьогоднішній день технічний аспект роботи над такими книжками залишився не більше ніж формальністю. Тепер, коли книги набирають і готують до друку на комп'ютерах, дизайнери можуть дозволити собі більше творчої свободи, аби втілити всю креативну ідейність цих чудових народних перлин в ілюстрації. Проте, нажаль, сучасних дизайнерських збірок українських прислів'їв та приказок не так і багато.

У 2013 році львівська художниця Анастасія Стефурак проілюструвала українські прислів'я. Символічно зобразила їх сенс: намалювала горобця, що вилітає з рота, слова, що як стріли ранять серце. За допомогою розмірів літер показала, як то — робити з мухи слона. «Для мене головне, щоб кожна окрема ілюстрація мала настрій, передавала певні емоції. Також важливим є опрацювання персонажів, продуманість образів. Ще ілюстрація повинна змушувати дітей думати, інколи потрібно залишати читачеві якийсь натяк, місце для фантазування» — так прокоментувала свою роботу художниця [3].

Українська культурна спадщина багата на дива, і такі перлини фольклору, як прислів'я і приказки є цьому беззаперечним підтвердженням. Брак сучасних літературних видань українських прислів'їв та приказок, оформлених за стандартами і тенденціями сьогодення, говорять про те, що тема досліджень є актуальною на даний час і потребує подальшої роботи графічного дизайнера.

Виходячи з даного судження студенткою було розроблено власний приклад сучасного оформлення українського прислів'я «Що посієш — те й пожнеш» за допомогою шрифтової композиції. В роботі були використані знання, здобуті під час навчання у Хмельницькому національному університеті, джерелом натхнення слугував колосок пшениці і зернина, з якої він начебто виріс (рис. 1).

Рис. 1. Шрифтова композиція для ілюстрації приказки

Ілюстрація використовує шрифт як головний композиційний засіб, доповнюючи його кольоровим контрастом і контрастом форм, також фоновою простою текстурою.

Література

1. Прислів'я та приказки - Українські традиції. Із покоління в покоління. [Електронний ресурс] / URL: <https://traditions.in.ua/usna-narodna-tvorchist/pryslivia-ta-prykazky>.
2. Українські прислів'я, збірка "Народ скаже, як зав'яже". [Електронний ресурс] / URL: <https://mala.storinka.org/приказки-збірка-народ-скаже-як-зав'яже.html>.
3. Українські прислів'я зобразили доступно. ФОТО. [Електронний ресурс] / URL: https://www.volynnews.com/news/rest/ukrayinski_pryslivya_zobrazyly_dostupno_foto/.